

området og i mange provinsbyer er en udtalt mangel på arbejdskraft, som bevirker, at ikke alt byggeri, der ønskes iværksat, kan opnå materialebevilling. I visse lokale områder er arbejdskraftsituationen endog så anspændt, at boligbyggeriet må vente på bevilling, indtil det igangværende byggeri er fuldført. Iøvrigt gælder det for de områder, hvor man ikke kan imødekomme alle ønsker om byggeri, at det livsvigtige industribyggeri og boligbyggeri får fortrinsret forud for andre byggearbejder.

I områder, hvor der ikke foreligger noget arbejdskraftproblem, gives materialebevilling til alt boligbyggeri, ligesom industribyggeri opnår materialebevilling, når blot byggeriet har en rimelig samfundsmæssig betydning. Offentligt byggeri og anlægsarbejder får materialebevilling indenfor de kvoter, der er fastsat i bygge- og anlægsbudgettet efter forhandling med de respektive myndigheder.

Når man trods den forbedrede materialeforsyning ikke har fundet det forsvarligt helt at frigive bygge- og anlægsvirksomheden, skyldes det, at hverken materiale- eller arbejdskraftsituationen endnu kan betragtes som helt normal. En forudsætning for ophævelsen af den endnu bestående byggeregulering må være, at såvel den løbende tilgang som lagerbeholdningerne af de vigtigere byggematerialer er nået op på førkrigniveauet. Denne forudsætning kan imidlertid ikke siges at være tilstede. Hertil kommer, at der fremdeles består et meget betydeligt ophobet behov for bygge- og anlægsarbejder, som formentlig vil bevirke en akut mangel på arbejdskraft og materialer, dersom der ikke fortsat holdes igen på denne ekstraordinære efterspørgsel. Dette ophobede behov gør sig i særlig grad gældende indenfor den offentlige bygge- og anlægsvirksomhed, der i mange år har været begrænset relativt stærkere end bolig- og erhvervsbyggeriet; alene behovet for skolebyggeri ville formentlig, såfremt byggeriet blev helt frigivet, i løbet af kort tid fuldstændig sprænge det byggeprogram, der er udarbejdet på grundlag af den løbende tilgang af materialer og arbejdskraft.

Hvad materialesituationen angår, er der siden 1948 indtrådt en mærkbar forbedring i forsyningerne med de fleste vigtigere byggematerialer, navnlig jern, træ og rør, hvad der har muliggjort de ovenfor nævnte lempelser i byggerestriktionerne samtidig med, at lagrene har kunnet forøges. Lagerbeholdningerne af nogle af de vigtigste byggematerialer er imidlertid langt fra nået op på førkrigniveauet. Lagrene af trælast androg således pr. 30. juni 1949 kun 8 mill. kubikfod imod 27 mill. i september 1939; kun en mindre del af forskellen kan forklares ved den normale sæsonbevægelse i lagrene.

Når lagrene således er for små — selvom det kun er for enkelte materials vedkommende —, vil selv en ringe stigning i efterspørgslen eller en midlertidig nedgang i udbudet kunne bevirke, at der opstår en akut mangelsituation, der i givet fald kan sætte dele af byggeriet i stå. Der er for tiden tilløb til en sådan situation for cementens vedkommende, idet et sammenbrud af en enkelt cementovn i Rørdal har medført, at der i øjeblikket praktisk taget ingen lagre findes af cement; som følge heraf vil det blive nødvendigt at vise nogen tilbageholdenhed med hensyn til igangsættelse af offentlige anlægsarbejder, der kræver cement.

Forsåvidt angår *arbejdskraftsituationen*, hersker der som omtalt fremdeles en udpræget mangel på faglærte byggehåndværkere i store dele af landet, omend situationen er noget mindre anspændt end i 1948. Den „ubarberede“ arbejdsløshedsprocent — der er udtryk for den samlede ledighed, inkl. de kortvarigt arbejdsløse — for murere var i slutningen af oktober d. å. kun 0,7 i gennemsnit for hele landet. Nogen ledighed af betydning har der kun været for snedkernes vedkommende.

Så længe arbejdsmarkedet stadig er så anspændt, som tilfældet er, og så længe materialesituationen endnu ikke er normal, vil det næppe være tilrådeligt at ophæve den bestående regulering; det vil efter ministeriets opfattelse være nødvendigt, at man endnu i nogen tid fremover bevarer den kontrol med byggeriets omfang, som den gældende ordning muliggør, når man ønsker at undgå akutte knaphedssituationer og deraf følgende forstyrrelser af byggeriets naturlige rytme.

Dette vil dog ikke være til hinder for, at enkelte restriktioner vil kunne ophæves, efterhånden som betingelserne derfor bliver tilstede. I første række vil der formentlig kunne blive tale om en ophævelse af de sidste restriktioner med hensyn til installering af centralvarme, således at det tillades at installere centralvarme i de krigs- og efterkrigsejendomme, der har været afskåret fra at få indlagt centralvarme ved opførelsen. Man har dog ikke ment det forsvarligt allerede på indeværende tidspunkt at ophæve de pågældende bestemmelser; den stærke ophobning, der findes om efteråret,